

Sygn. akt II PK 373/15

POSTANOWIENIE

Dnia 5 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z powództwa M. N.
przeciwko P. Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.
o odszkodowanie z tytułu mobbingu i zadośćuczynienie z tytułu mobbingu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 5 października 2016 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 24 kwietnia 2015 r., sygn. akt XXI Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. XXI Wydział Pracy wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2015 r. oddalił apelację P. Spółka Akcyjna z siedzibą w W.(dalej P. S.A.) od wyroku Sądu Rejonowego w W. VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 września 2014 r. zasądzającego na rzecz powódki M. N. kwotę 19.645 zł jako zadośćuczynienie z tytułu mobbingu.

Sądy obu instancji ustaliły, że powódka od 19 lutego 1990 r. była zatrudniona w P. S.A. w różnych oddziałach banku. W 2005 r. w okresie pracy w oddziale w Ł., zostało w nim popełnione przestępstwo wyłudzenia kredytów. Podejrzanymi byli wszyscy pracownicy oddziału biorący udział w przetwarzaniu danych klientów, w tym powódka. Ostatecznie postępowanie karne wobec powódki zostało umorzone. Po przeniesieniu do innych oddziałów banku powódka nie miała konfliktów w relacjach z innymi pracownikami, natomiast współpraca z przełożonymi powódki nie

układała się poprawnie. Do pracy powódki były zgłaszane zastrzeżenia, jednak przeprowadzona kontrola nie wykazała zarzucanych jej nieprawidłowości. Z powodu częstych wezwań na rozmowy z dyrektorem oddziału powódka nie dotrzymywała terminów umówionych wcześniej spotkań z klientami banku i musiała wykonywać dodatkowe telefony. Zwracano jej uwagę, by przy obsłudze klientów nie spożywała napojów, mimo że było to tolerowane wśród innych pracowników. Złożono jednemu z pracowników propozycję donoszenia na powódkę w zamian za wysoką premię, a gdy ten odmówił, pozbawiono go dalszej premii. Zabroniono pracownikom oddziału rozmów z powódką.

Powódka nie składała pisemnych skarg na stosowanie wobec niej mobbingu do komisji antymobbingowej ani działającego w banku związku zawodowego, ale działania przełożonych wobec powódki spowodowały u niej obniżenie poczucia własnej wartości i zaniżenia przydatności zawodowej. Od 2008 r. zaczęły u powódki występować stany lękowe i problemy w kontaktach z ludźmi, która sprawiły, że pozostawała pod opieką lekarza psychiatry. Rozpoznano u niej reakcję lękowo – depresyjną oraz zburzenia adaptacyjne związane ze stresem, co wymagało leczenia farmakologicznego oraz psychoterapii. Powyższe przełożyło się na długotrwałą niezdolność powódki do pracy, a w konsekwencji doprowadziło do podjęcia przez powódkę decyzji o rozwiązaniu umowy o pracę z dniem 31 maja 2011 r.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sądy obu instancji uznały, że zachowanie osób pełniących funkcje przełożonych powódki w odniesieniu do jej osoby nosiły znamiona mobbingu. Objawiały się one długotrwałym nękaniem, świadomym izolowaniem od innych pracowników oraz zastraszaniem. Działania te Sądy oceniły jako ukierunkowane na wywołanie u powódki zaniżonej oceny przydatności zawodowej i izolowanie jej z zespołu pracowników pozwanego banku. Wywołały one u powódki nasilenie stresu i spowodowały podjęcie leczenia przeciwdepresyjnego. Powódka po zakończeniu stosunku pracy w pozwanym banku podjęła pracę u nowego pracodawcy ze znacznie niższym wynagrodzeniem. Tym samym zasadne było zasądzenie na rzecz powódki zadośćuczynienia z tytułu mobbingu w wysokości połowy żądanej kwoty.

W skardze kasacyjnej pozwany zarzucił naruszenie: 1/ art. 94³ § 2 w związku z art. 94³ § 3 k.p. przez niewłaściwe zastosowanie i zasądzenie na rzecz powódki zadośćuczynienia z tytułu mobbingu pomimo braku konkretnych i jednoznacznych ustaleń sądu w zakresie wszystkich przesłanek warunkujących uznanie zachowania pozwanej za mobbing, a w szczególności pomimo braku jednoznacznego wskazania, na jakiej podstawie sąd przyjął, że w okolicznościach przedmiotowej sprawy wystąpiły przesłanki „długotrwałości” i „uporczywości” mobbingu oraz przesłanka „rozstroju zdrowia na skutek mobbingu”, 2/ art. 94³ § 3 k.p. przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie oraz w konsekwencji zasądzenie na rzecz powódki zadośćuczynienia na podstawie tego przepisu, w związku z przyjęciem przez Sąd Okręgowy, że w okolicznościach przedmiotowej sprawy u powódki miał miejsce rozstrój zdrowia wywołany mobbingiem, 3/ art. 8 k.p. przez niezastosowanie i zasądzenie na rzecz powódki zadośćuczynienia z tytułu mobbingu, chociaż u pozwanego istnieją formalne procedury mające przeciwdziałać mobbingowi, a powódka nie informowała nigdy pracodawcy, działającej w firmie komisji antymobbingowej ani organizacji związkowej, o stosowaniu wobec niej mobbingu, a nadto umowę o pracę z pozwanym rozwiązała za wypowiedzeniem, nie wskazując jako przyczyny mobbingu. Ponadto skarżąca zarzuciła naruszenie prawa procesowego w postaci art. 382, art. 217 § 1 i 2, art. 227 i art. 233 § 1 k.p.c., wynikające z braku wszechstronnej oceny przez Sąd Okręgowy materiału dowodowego zebranego w sprawie i przekroczenia przez sąd granic swobodnej oceny dowodów.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania autor skargi powołał się na przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Powołując się na przesłankę istnienia istotnego zagadnienia prawnego sformułował szereg pytań odnoszących się bezpośrednio do stanu faktycznego ustalonego w sprawie. Wskazał jednocześnie, że odpowiedź na zadane pytania jest istotna w zakresie wykładni art. 94³ § 2 k.p. i potrzeby wyjaśnienia znaczenia pojęć: „długotrwałe”, „uporczywe” oraz „rozstrój zdrowia związany z mobbingiem”. Skarżący wskazał również na oczywistą zasadność skargi z uwagi na naruszenia przepisów prawa procesowego oraz materialnego przez błędną wykładnię oraz ich niewłaściwe zastosowanie.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu drugiej instancji i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie powództwa w całości oraz orzeczenie o kosztach procesu za obie instancje i za postępowanie kasacyjne, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W., przy uwzględnieniu kosztów dotychczasowego postępowania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosowała o „odrzućenie” skargi kasacyjnej jako oczywiście bezzasadnej, ewentualnie o „utrzymanie wyroku Sądu Okręgowego wydanego w sprawie” oraz „obciążenie kosztami niniejszego postępowania wyłącznie strony pozwanej”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania. Proceduralne zarzuty kasacyjne albo nie poddawały się kontroli kasacyjnej, tak jak: art. 227 i 233 k.p.c. (por. art. 398³ § 3 k.p.c.), albo stanowiły nieuzasadnioną polemikę z ustaleniami faktycznymi oraz oceną prawną wszechstronnie zebranego materiału dowodowego. Z ujawnionych przez Sądy obu instancji okoliczności przedmiotowej sprawy wynikało, że podłożem kłopotów zdrowotnych było podejrzenie powódki o wyłudzenie kredytów z jednej z filii skarżącego banku. W związku z tym pozwany pracodawca podejmował i eskalował w okresie dwóch lat działania o charakterze ewidentnie mobbingowym, które pozostawały w normalnym związku przyczynowym z ujawnionym i pogłębiającym się depresyjnym rozstrojem zdrowia z powodu podejrzeń jej o udział w przestępstwie, które nie potwierdziły się, to następnie skutkowały nękaniami, wywieraniem presji, zastraszaniem oraz izolowaniem powódki, która ostatecznie wypowiedziała umowę o pracę. W ujawnionych okolicznościach sprawy ewidentnie nie występują sformułowane w skardze kasacyjnej zagadnienia prawne ani potrzeba wykładni materialnoprawnych podstaw kasacyjnego zaskarżenia, przeto Sąd Najwyższy odmówił przejęcia oczywiście bezzasadnej skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

Równocześnie, mając na uwadze nieprecyzyjnie sformułowany w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosek pełnomocnika powódki „o obciążanie kosztami niniejszego postępowania wyłącznie strony pozwanej”, który nie zawierał ani nie stanowił wniosku o przyznanie (zasądzenie) od skarżącej na rzecz powódki kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym w rozumieniu w art. 109 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., co oznaczało, że potencjalne roszczenie powódki o zwrot takich kosztów wygasło na podstawie wymienionych przepisów, Sąd Najwyższy nie orzekł w tym przedmiocie.